

Родіон Рахімов

**ЧОРТІВ
ПОСОХ**

Родіон Рахімов

ЧОРТІВ ПОСОХ

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=40521553

ISBN 9785449609212

Аннотація

Час-поняття відносне. Його можна розтягнути до нескінченності або, стиснувши до розміру піщинки, наповнити абсолютною правдою. А потім, перетворивши на пил, розвіяти у Всесвіті, створюючи нову Галактику справжньої правди. І знову шукати правду серед мільйонів зірок. Данило, за порадою друзів стрибнувши з парашутом, потрапляє в просторово-часовий континуум. Опинившись в пеклі у самого «крилатого», намагається змінити минулі помилки... чи вдасться йому це, ми дізнаємося з книги автора.

Содержание

Від автора	5
Чортів посох	7
Замість прологу	7
Глава перша. Мить перший	11
Глава друга. Мить другий	31
Глава третя. Мить третій	38
Кінець ознакомительного фрагмента.	44

ЧОРТІВ ПОСОХ

Родіон Рахімов

*Книга присвячується
моїм батькам і всім
жителям зниклого
з географічних карт
селища Кордон-Тибиль.*

*Авторський переклад з російської
на українську*

© Родіон Рахімов, 2019

ISBN 978-5-4496-0921-2

Создано в интеллектуальной издательской системе Ridero

Від автора

*«... Хочеш бути майстром,
макай своє перо в правду. Нічим
іншим більше не здивуєш».*
Василь Шукшин.

«Друкувався в періодичній пресі як журналіст і публіцист. Був абсолютно безголосим, коли треба було підспівати все-сильному гласу світу цього, і голосив, коли треба було сказати своє вагоме слово на користь тих, хто не міг висловитися. Як прозаїк друкувався в багатьох центральних і регіональних газетах, журналі «НАША ВУЛИЦЯ» та альманасі «ПРОЗА». Автор трьох книг: «Будяк. Репортаж з піднебес-ся», «Діалог. На порозі останньої війни», «Чортів посох».

Цікава штука життя. Крутишся, крутишся і робиш все правильно. Але життя робить свої корективи, і підносить сюрпризи, від яких починаєш не тільки думати, але ще й писати. І те, що вийшло, перед Вами. Може бути, з наївною завданням не залишити Вас БАЙДУЖИМИ до всього навколишнього, бо рано чи пізно воно торкнеться кожного з нас. В природі все взаємопов'язане. Помах крил метелика може викликати ураган. Сльоза голодної дитини, що впав на землю, може викликати повінь. Крик відчаю знедолених війною людей може викликати землетрус і тайфуни. Давайте

не дражнити гусей!

Що стосується мене, я завжди був в опозиції до всього поганого з вірою в торжество справедливості».

З повагою, Родіон РАХІМОВ, журналіст, письменник-публіцист, еколог, громадський діяч, член Спілки письменників Росії.

Чортів посох

Репортаж із піднебесся

«Час – поняття відносне. Її можна розтягнути до нескінченності або стиснувши до розміру піщинки наповнити абсолютною правдою. А потім, перетворивши на порох розвіяти у Всесвіті, створюючи нову Галактику істинної правди. І знову шукати істину серед мільйонів зірок?»

«І побачив Бог світло, що він гарний; і відокремив Бог світло від темряви.»

Старий завіт. Гл.1.Ст..4.

«Бог говорить з нами лицем до лица тільки тоді, коли у нас у самих є особа.»

К. Льюїс.

Замість прологу

День видався напрочуд ясним. Весь попередній день і вечір я тішив себе надією, що буде нельотна погода і відкладуть стрибки. Але марно. І ось старенький «кукурузник», відірвавшись від бетонки, нахиливши зеленими пооббиваними крилами, набирає висоту. Стрибнути з парашутом для

людини, якій стілець, поставлений на стіл, щоб загорнути лампочку, була вже висота – крутилася голова і тряслися жижки – була мрією всього життя.

– Такого страху раніше не було, – казав я інструктору, синеглазому «однокашнику» Иршату Шаріпову, колишньому льотчикові, який зберіг оптимізм, незважаючи на життєві негаразди, намагаючись перекричати ревіння мотора. – Ми ж з тобою в льотне училище надходили, страх з'явився потім. Коли я здуру за безкоштовним квитком профспілки поліз на Останкінську вежу посидіти в Срібному залі з двигуючимся підлогою. Попиваючи шампанське помилуватися вогнями вечірньої Москви.

Але коли нас, неабияк накачаних не тільки шампанським, вивели на оглядовий майданчик з прозорими підлогами, серце і йокнуло. Я чомусь відчув під собою не висоту, а безодню прірви і від падіння в яку відділяло лише тонке скло, мов тріснутий лід. Довелося поміняти професію промислового альпініста на тесляра.

Ось і зараз боязнь висоти навіть гірше ніж на горі Ай-Петрі в Криму. Пам'ятаю, так само тремтіли коліна там, нагорі, коли я, бажаючи подивитися на море з висоти пташиного польоту, до жовтим огородженням підійшов тільки після трьох склянок «Чорного полковника». Вино додало мені сміливості і сили, став відчувати себе якось по-новому. А може, все-таки треба було «смикнути» грам сто п'ятдесят коньяку. Для хоробрості!?

– Нічого, клин клином вибивають, ось стрибнеш з парашутом, і все пройде!

– Тобі легко сказати, стрибнеш, але як це зробити? Зізнайся, один раз я вже стрибав у Коктебелі в Криму під час літньої відпустки. Хоча відчуття були невимовними, назвати це стрибком було важко. За п'ятдесят гривень разом з парашутом підчепили з берега на довгому фалі, потягали за катером над затокою і кинули в холодну морі біля гори Хамелеон. Тай страх не пройшов. А мені хочеться вільного польоту, як уві сні розкинути руки – крила і літати над землею.

– Зараз полетиш!

І ось я в дверях з одвічним Гамлетівським питанням, одягнений у комбінезон, каску, кросівки, окуляри і два парашута: спереду і ззаду. Я останній. Прыгнувши до мене різнокольоровими парасольками розсипалися під моїми ногами і, описуючи хитромудрі кола, летіли до землі. Останні настанови Иршата:

– Відрахуй до десяти, а потім зі всієї дурі тягни ось за це кільце, якщо раптом парашут не розкриється, отцепишь основний, як я тебе вчив і дернешь ось за це кільце, кричати можна, але тільки не матом – внизу все-таки дівчата-спортсменки. Легкий поштовх в спину і я вже лечу до матінки-землі...

Відчуття були дивними, спочатку захопило дух і все стислося нижче живота. Так буває на гойдалці, коли йдеш вниз і в маленькому літаку на повітряних ямах. Але тут була одна

нескінченна яма.

– Ирша-а-ат! Щоб тебе, – кричав я на всю округу. Потім мене закутило, повітря забивався в рот так, що стало неможливо дихати. Закриваю рот, відкриваю очі і бачу, мало того, що мене розкручувало, але я ще летів особобо вгору. І враз усвідомив, що мій парашут в такому положенні не відкриється. Намагаюся перевернутися – не виходить. Не знаю, як це вийшло, але я смикнув за кільце. Мабуть, з переляку. Я чекав обіцяного Иршатом бавовни, але його не було. Подивившись вгору, замість купола побачив щось схоже на шматок простирадла з подушкою, від якого до моїх ніг тяглися «білизняні» мотузки. Мене охопив дикий жах і перед очима замиготіли кадри з моєї прожитого і майбутньої життів. Промайнули роки і тисячоліття, спресовані в миті...

Глава перша. Мить перший

...Старий батьківський дім. Тьмяно догоряла засиженная мухами гасова лампа з сколотым закопченим склом, підвішена до сволюка кривий іржавим дротом. У повітрі висів запах згорілого гнота, прілого листя і полину. З щілини у сволюку стирчала гілка ялівцю – вірний засіб від нечистої сили, і прутик шелюги – незамінний вихователь, який служив для нас з братом, скоріше за все, як наочний посібник, ніж як знаряддя відплати за наші дитячі пустощі, які іноді виходили за рамки «дрібних». Праворуч на рубленої стіни була прибіта вивернута навиворіт, вже суха шкірка жертвної кози, поруч цокали годинник-ходики, вичитуючи останні секунди, тому, що гиря разом з ножицями для стрижки овець і іржавим висячим замком вже торкнулися підлоги, що означало – годинник ось-ось зупиняться. Разом з годинником повинно було зупинитися не тільки мій час, але і час всієї Всесвіту.

Стелі та даху чомусь не було, і з висоти, без єдиного хмари осіннього неба, зловісно підморгували зорі. Я лежав на широкій батьківського ліжка з різьбленими спинками. На склі старого серванта відбивалися моя перебинтована голова і тіло, чимось нагадуючи мумію. Поруч на скрипучому стільці, згорбившись, сиділа старенька мати і кінцем великого кольорового хустки крадькома витирав зрадницькі сльози, насилу стримуючи виривавшийся з грудей жах відчаю.

«Йдеш адже, синку...»

«Куди», – вражено запитав я.

«На сабантуй...» Я намагався згадати, і не міг зрозуміти, де це так мене попало. Але мабуть десь сильно приклався головою, що не тільки тіло, але й мізки залишалися без руху. І я лише підсвідомістю розумів, куди саме йшов, я відчував кожною клітинкою мого ще молодого організму, як по крапельках, по частинкам, йшла моя, може бути і нікчемна, але моя власна життя. Далі була темрява. Небуття... Небо освітілося мерехтливим зеленим світлом. У променях лазерних прожекторів, заповнюючи все небо, урочисто рядами пролітали літаки. За ними тяглися величезні полотнища з портретами володарів Землі від Македонського та Ірода, до Єльцина і Рейгана. Якщо це був сабантуй, то не сільського чи районного, а, скоріше всього, міжнародного масштабу. Де різного кольору шкіри люди веселилися, брали участь у змаганнях, боролися на кушаках і бігали в мішках, танцювали та співали на всіх мовах світу, і, що цікаво – я розумів. «Зі святом, дорогі товариші!» – долинало з небесних динаміків.

«Ура – а! – раділи люди, і в повітря злітали різнокольорові кулі. Але раптом літаки почали пікірувати і з їх люків з виттям посипалися бомби. Руйнувалися будинки. Горіла земля. Яскравий спалах осяяв небо. Звернувши простір в трубочку, почав виростати величезний білий гриб.

«Ну, ось і все!» – подумав я.

Але це було ще не все. Небо знову засвітілося тривож-

ним мерехтінням, закрив півнеба силует уже висохлої, розтягнутої козячої шкурки. Вона просвічувалася, і на ній було видно сині засохлі вени. І ось вени почали пульсувати, і за них потекла синя кров, від країв до середини, проявляючи обриси нелюдського обличчя: горбатий ніс, скляні очі з червоними котячими зіницями, волохаті вуха, вигнуті назад роги, за спиною перетинчасті крила. Вперед витягнулася волохата, з засохлими слідами крові, пазуриста рука, холодні очі почали рухатися в пошуках чогось, потім буравящий погляд уперся на мене, і хрипкий голос потряс небеса: «Це він винен. Він нічого не зробив!»

«І чого це я не зробив?» – подумав я, відчуваючи спинним мозком арктичний холод.

Тут ліжка з гуркотом раздвинулась, і я полетів вниз.

«Що за жарти», – подумав я, пролітаючи повз мішків з картоплею, вілків білокачанної капусти і банок з варенням в підпіллі. З часу я вже повинен був припинити падіння, вдарившись об ґрунт, але я летів далі і бачив, як все сильніше і сильніше трепыхались краю обірваних простирадлом в прорізі мого ліжка.

Я летів в перевернуту воронку, створюючи за собою вакуум. В горловину, а нею була моя ліжка, тепер почала всмоктувати все.

Я летів у прірву. Мимо мене пролітали уламки дощок, цегли і битих стекол. За ними машини з запаленими фарами, бекаючі вівці. Літаки, навіть падаючи, обстрілювали один од-

ного ракетами. Бачив, як дитяча коляска, зірвавшись зі сто-
пора, повільно виїхала на проїжджу частину дороги, по якій,
прискорюючись, мчав «BMW» із затемненими вікнами. Во-
ни, зіткнувшись, теж полетіли вниз. Я намагався зупинити
коляску, дотягнувшись рукою, але раптом обважнілі руки і
ноги не слухалися мене...

Страх, відокремившись від мене чорною тінню і перетво-
рившись в тінь кошлатою баби, став наганяти мене, тягнув-
ся кістлявими руками і, роззявивши беззубу пащу, нарешті,
проковтнув мене цілком.

Затягнуло і Землю, розгорнувши її у площині, ніби гео-
графічну карту, планети і всю сонячну систему...

«Я не винен!», – кричав я. Але моїх слів не було чути.

Світ летів до чортів собачих, разом з ним і я. І я повинен
був щось зробити, щось виправити і все повернути на свої
місця, але я, як двієчник у шкільної дошки, не яка вивчила
урок, тупо озирався по сторонам, чекаючи підказки, і нічого
не міг придумати. Праворуч і ліворуч, стикаючись, вибухали
планети, з уламків яких виростили букви, а букви шикува-
лися в слова: «Винен! Винен! Винен!»

Щось незрозуміло, сон, не сон. Треба було б вже і проки-
нутися, але я не міг. І десь в глибині душі усвідомлював свою
причетність до того, що сталося. Але тільки почасти.

І ось я сиджу на корточках в черзі. Для мене така поза
завжди була чистим покаранням, чого не можна було ска-
зати про ув'язнених при пересиланні і південців, які годи-

нами можуть сидіти на корточках на зупинці, чекаючи автобус. Чогось чекаємо, а чого – незрозуміло. Ноги затекли до неможливості, але вставати не можна було. Не писані правила. Порушників відправляли в кінець черги.

Стелі і стін не було. Може, й були, але вони були приховані в'язкої сутінкової серпанком. Був тільки пол, який рухався як стрічка транспортера. Стало припікати, звідкись знизу. Повітря було просякнуте смердящим запахом гниючого м'яса і атмосферою безмежного жаху. Сидіти було неможливо. На ногах нестерпно боліли коли отримані порізи і садна. Кожна скалка опухла і гноилась. Я спробував змінити положення тіла. І тут же обпікся про щось гаряче.

– Осторож-жней! Дивитися ж-ж треба! – донісся до мене, звідкись знизу, слабкий голос.

– Вибачте, – сказав я.

Придивився. Це був з подпаленими крилами Травневий жук, дуже схожий на тих, яких ми ловили в дитинстві і садили в сірникову коробку, а потім, відчуваючи їхню долю, випускали над багаттям. Мої очі полізли на лоба!

– Що, новачок? – спитав Жук.

– Так, – відповів я. – А чого ми тут чекаємо?

– Побачиш, – прожужжали він, пурхаючи над гарячою жаровнею з високими краями, схожою на гусятницю. Не маючи можливості ні сісти, не злетіти.

Мене здивувала обстановка «адміністратора», абсолютно ніякого сервісу: ні крісел, ні газет, ні журналів, щоб скоро-

тати час.

– А що, крісел тут не дають? – запитав я.

– Дають, для тих, у кого гемоггой, – картавлячи, втрутився сусід праворуч. Я десь вже чув цей голос.

Я підняв голову.

– Академік Сахаггов, – представився він. Це був худючий верблюд, зі звалилися на бік горбом. Його, мабуть, давно мучила спрага, і йому хотілося пити. Хоча поруч дзюркотів арик, але він був за високим парканом. Часом, коли стогони і несамовиті крики трохи затихали, було чути дзюрчання води. Води – як символ зв'язку між минулим, сьогоднішнім і майбутнім.

– Да – а, – здивувався я.

– А ті, у кого болять передні кінцівки, ті очікують в підвищеному стані, – сказав академік, пережовуючи свою жуйку.

– Щоб служба медом не здавалася, – втрутився басом однорукий, бойовий генерал, висячи на інший, вивихнутою руці. Представився. – Генерал Лебедь.

Від його камуфляжного кітеля, пробитого осколками вибухнув вертольота, пахло ще порохом і димом.

– Ну й діла, – сказав я, оглядаючи чергу, складається з усіх людей, що жили на Землі, у якої не було ні кінця, ні краю, і, наскільки вистачало огляду, вони представлялися:

– Вернадський.

– Мікеланджело.

– Хемінгуей.

– Брюллов.

– Айвазовський.

– Чехів.

– Булгаков.

– Достоевський...

– А довго чекати-то? – запитав я.

– Тут час не має ніякого значення, – сказав Жук.

– А все ж таки?

– Десь проміж-жутке між миттю і вічністю.

– Ну, ти й філософ, – посміхнувся я.

– Так і є. Діоген я, з Синопа.

Я підставив палець.

– Спасибі, – сказав Жук-Діоген.

– Данило Бородулін із Кордон-Тибилія, – представився я.

– А це не той Діоген, який жив у бочці, і сміявся над традиційними формами життя, і оголосив себе «громадянином світу»? Жив як собака і хотів допомогти людству повернутися до матінки природи? І тактовно послав самого Олександра Македонського? – видав я свої мізерні енциклопедичні знання про нього.

– Ось тому і тепер літаю над ж-жаровнею...

– І як давно?

– Поки не буде наступної реінкарнації – переселення душі.

– А це вже пекло? – здивовано запитав я.

– Ні, скоріше всього передбанник. Або приймач-роз-

подільник, називай, як подобається, – пролунав басом генерал.

– А де Небо?

– Рай там, на Землі, – сказав Жук-Діоген, посміявшись разом з усіма.

– Вибачте, – сказав я в подиві. – Я не можу, погодиться з тим, що ви називаєте Раєм, після того, що я там бачив. Земля найбільше схожа на випробувальний полігон для людства, не більш того, де кожен повинен пройти свою дистанцію, в кінці якої, може бути, видають картку – квиток з позначкою про придатність до подальшого перевтілення.

Але тут щось кляцнуло. І я кудись перемістився...

... – Ну що, Бородулін, він же Гадюкин, він же Билкис, він же Абдул-Саїд, він же... Далі був довгий список імен і прізвища, тих, кого я колись уявляв. – Будемо відразу визнаватися або грати в несознанку? В очі дивитися в очі!

Тепер я здогадався, що влип і влип по-крупному. І контрола тут була серйозна. І тут заправляв усім цим той самий з крилами – мужик серйозний, ім'я якого всує ніхто не згадував і не вимовляв уголос, щоб не накликати біду.

Я весь зіщулився від страху.

– Ну що!?! Почнемо з самого початку, з сотворіння Землі... твою мати!?

– Натякаєте на те, що я був Адамом? – несміливо запитав я.

– Бач, куди даєш! Ні! Ти був повзучим гадом... мать твою! – кричав «Крилатий», жестикулюючи. Пальці, скручені часом, погано слухалися, і виходило по-блатному – віялом. Мені було погано. Від смороду і смороду нудота підкотила до горла. Та ще цей з питаннями! Мені мат завжди різав слух. Ну, коли молотком по пальцях, це зрозуміло. Але він спеціально крив добірним триповерховим матом, щоб, значить, мені було ще гірше. Але я перечити не міг. Він тут головний! Нічого не попишеш?

З його слів мені відразу стало ясно, що він люто ненавидів самого Творця, всіх матерів, і особливо тих, хто щось створив: письменників, художників, скульпторів і композиторів.

– Мені не зрозуміло, – запитав я, – чому я потрапив в цю компанію? Що я зробив такого, що удостоївся такої честі?

– Ти, мать твою, повинен був вкусити Єву за стегно, – продовжував він, читаючи мої думки. – Або хоча б яблука в саду. Ні ж... замість цього ти увивався за нею... будував оченята, щоб тебе... сука повзуча...

– Так вона ж з ребра Адама? Я за неї не відповідаю...

– Саме так! Не те ребро – не ті пішли нащадки. В результаті, і мені клопітно і Творцеві зайвий головний біль! А у нас з ним Договір, щоб усе було порівну: світла і темряви, добра і зла, сміху і сліз. Де якийсь перекіс, тут же десь висловлюється катастрофою всесвітнього масштабу...

– Я вимагаю адвоката! – сказав я.

– Що, надивився голлівудких фільмів?

Тут він клацнув пальцем. Вжик!

...І я вже на Дні Народження Землі. Уявляєш? Перший день! Всі з голочки: небо синє, синє, вода чиста, як сльоза немовляти, гори, вмиті дощем, блищать, як у kota яйця... Оба-на! З ким поведешся, від того і наберешся! Це я вже нахапався від «Крилатого». Так от всі новехонько! Трава зелена – презеленая, ні одна, прошу вибачення, падла... ще не встигла загидити. Куди не повзи, скрізь чистота. Кругом ягоди і фрукти, і ніяких там тобі хімікатів. Ні комарів, ні мошок, одні бджоли десь нагорі дзижчать. І Єва голяка бігає по зеленій траві, і з Адамом заграє, сміхом заливається, водою з струмка кокетливо ніжкою на нього бризкає. Красива така, зараза!

Кусати, кажеш? Чим кусати? У мене і отрути-то немає. Бо я тут одні ягоди і фрукти ковтаю. Піду краще на камінці під яблунею погреюсь.

І тільки влаштувався на сонечку калачиком, як тут щось клацнуло... І я постав перед «Крилатим».

...«Крилатий» подивився на мене своїми котячими очима з таким виглядом, ніби знає про мене абсолютно все.

– Скажи-ка... мати твою! Чому ви зі своїм дружком Федькой Караваєвим паркан Семенову ламали? Згадую. Але після райського життя нічого в голову не йде.

– Вистачить, балда, скрипіти мізками. Все одно толку ніякого – він клацнув пальцем, запахло озоном... і морозною свіжістю.

...І я вже кочуся з Млинової гори. Мені тоді було п'ять чи шість років. І ми з хлопцями каталися з кар'єра. Хто на чому: санки, лижі, ковзани – все було в ходу. А я стягнув у мами білизняний оцинковане корито з заокругленим дном і на задрість хлопцям пролітав зі свистом по пухкому снігу до самого ставу!

– Дивіться, дивіться! Чиясь корова втекла, – вигукнув один з хлопчаків, показуючи мокрими від снігу рукавицями у бік Крижаної дороги. Туди, куди ще затемна виїжджали наші батьки ставити стаханівські рекорди, вирубуючи ліс. Ще був далекий той день, коли на місці нашого селища буде шуміти молода посадка сосен і ялин в людський зріст. І лише старі липи, як німі свідки того, що сталося, будуть ще довго стояти в тих місцях, де була семирічна школа, клуб, гаражі та магазин.

Не стане лісу – не стане і роботи. І люди роз'їдуться хто куди, у пошуках роботи і хліба насущного. Щоб потім іноді приїжджати під час літньої відпустки. І, скупавшись у обмілілої річки Тибильке, поридати в зеленій траві, згадуючи про минулі дні важке, але щасливе життя.

Всі обернулися. Попереду машини, навантаженим лісом, під гудки і улюлюкання двох вантажників в козушках, що сидять на колодах, стомлено втік олень. Мабуть, гнали його з самого «Шайтан барака», де заготовляли ліс для сплаву. Влітку дороги раскисали. І тому ліс намагалися звозити до сплаву по Крижаній дорозі, яку спеціально розчищали

від снігу і поливали водою, перетворюючи дорогу і узбіччя на суцільний каток і крижані гори. Через них не те щоб звіру, але і людині не вибратися. І звірі, потрапивши в цей крижаний жолоб, бігли до самого селища.

– І зовсім це не корова, а лось, – сказав один з хлопців постарше.

– Гайда, дивитися!

Нас як вітром здуло. Коли ми, засапавшись, прибігло до магазину, на площі вже юрмилися люди. І навіть колгоспниці з сусіднього колгоспу, постійно влаштовують скандали в черзі за хлібом, висипали з магазину, покидавши свої черги.

Це був олень-підранок. Мабуть, хто в нього стріляв.

І його вже встигли зловити і прив'язати до стовпа з хрипящим гучномовцем, з якого співала жінка «про милого і не підшиті валянки». З грудей і коліна передніх ніг сочилася кров. Великі карі очі у страху косили по сторонам.

Звістка про те, що спіймали оленя, з швидкістю блискавки облетіла селище. І всі кому не лінь, поспішали подивитися на лісового красеня.

І ось, як завжди це буває, наглядевшись, почали сперечатися, що з ним робити. Думки одразу розділилися надвоє. Ми, діти, жінки і чоловіки посередобольнее – наполягали виходити оленя на кінному дворі та відпустити на волю в Урман. Але інша половина була сповнена рішучості пристрелити і поділити м'ясо порівну.

Коли спір дійшов до найвищого напруження, і всі вишикувалися стінка на стінку, і були вже готові до рішучих дій – варто було кому-небудь чхнути, всі сприйняли як сигнал до дії – з'явився Семен Семенович Семенов, на прізвисько «Моряк». У своїй незмінній чорній шинелі морського офіцера з якорями на гудзиках і чорній шапці зі слідом кокарди на лобі.

– Що за шум, а бійки немає?

Всі в селищі його побоювалися. Чи То тому, що він був визнаним убойщиком худоби і постійно носив у чоботі гостро наточений мисливський ніж з красивою інкрустованою металом ручкою, то за його відлюдним. Знаючі люди говорили, що він був справжнім комуністом і сидів у Сталінських таборах. І випустили його після смерті вождя. Ми, діти, думали, що він убив своїм ножом свого мучителя і вийшов із в'язниці. А потім звільнив і інших, тому що час від часу в селищі з'являлися такі ж, як він, похмурі люди у військових шинелях і влаштовувалися на роботу. Семенов і дозволив вся суперечка. Підійшов до стовпа і полоснув ножом по горлу оленя. Всі ахнули!

Увечері в нашому домі теж варилося оленяче м'ясо, принесене моїм батьком швидше за незнання, ніж свідомо. Він весь день був на кінному дворі, де працював конюхом. І до вечора провозився з жеребой кобилою начальника ліс-промгоспу Романова, поки та не вирішилася, і не знав всього того, що сталося вдень. Йому сказали, що зарізали поране-

ного оленя, і м'ясо поділили всім бажаючим.

Коли вечеря була готова, мама запросила всіх до столу. Але я продовжував сидіти на скрині і тупо дивився на шалену танець вогню в печі, пожираючого зім'яті листки торішнього календаря, і думав, що ми всі помремо, як вмирали в грубі листки календаря, підкидати мною.

– А що, тобі особливе запрошення потрібно, – строго подивився на мене батько.

– Я не буду їсти вашого м'ясо, – сказав я.

– Це ще що! Ременя захотів?

– Все одно не буду. Хоч убийте, як того оленя...

– Залиш його, батько! Захворів, напевно – весь день на вулиці, – сказала мама, погладивши мене по голівці. – Не хочеш їсти? Йди попи́й молока і лягай спати.

Я так і заснув, згорнувшись на скрині калачиком зі сльозами на очах. Мені, як і багатьом в цей вечір, було шкода оленя, загиблого від рук Семенова.

В селище прийшла весна. Її чекали всі. Особливо я. Тому що на Млинової горі біля нашого будинку з'являлися проталинки з м'якою та зеленою травою. Де можна було грати в лапту, ловити хрущів, садити в сірникові коробки, і, награвшись, відчуваючи їхню долю, випускати над багаттям. А потім, роздягнувшись до сорочки, можна було бігати босоніж наввипередки до самого Семенівського паркану під обривом і назад. А за парканом Семенова вже набрякали бруньки яблунь і вишень. За словами хлопців постарше, яб-

дук Семенова не було за смаком рівних в усьому селищі. Їм поступалися навіть сортові яблука зі шкільного саду.

Але весна вже вдарила по чорно-білих клавішах снігу і проталин, щоб виконати свій концерт. Боязко задзюрчало струмки, засвистіли шпаки у супроводі барабанного бою дятлов в сосновому бору, далеке бурчання тракторів, трелюючих важкі колоди до сплаву і, нарешті, оглушливий рев водоспаду через греблю біля млина розбурхували в наших душах високі і чисті мотиви.

І ми з Федькой в черговий раз добігши до паркана і, навіть не змовляючись, орудуючи палицями і тими ж відірваними штакетниками семенівського паркану, зробили діри в декількох місцях і втекли.

До повернення Семенова з риболовлі, прогинається під вагою улову і величезного Сака, ватага поселковских кіз вже встигла поласувати корою яблунь і молодими пагонами.

То нам здалося замало, що ми накоїли, то захотілося помилуватися плодами нашої праці, ми, знову озброївшись палицями, пішли до паркану Семенова. І тільки відірвали за штакетнику, як звідкись вискочив чекав нас Семенов з колом. Ми з вереском кинулися назад. Не запутайся Семенов в своїх величезних болотних чоботях в дроті – дісталось б нам на горіхи.

А потім ми довго спостерігали за чорною тінню Семенова в щілину з нашого сінника, поки він не пішов. Але ввечері, коли прийшли батьки, Семеніха побувала в нашому будинку

і будинку Караваєвих.

Федьку висікли в той же день. Але моє виховання відклали назавтра по причині відсутності тата. Він був на чергуванні на кінному дворі.

– Ти чому чужий паркан ламав? Що, свого не вистачає, – суворо спитав мене батько на наступний день, намотуючи на руку широкий солдатський ремінь.

– А нехай оленів не ріже. Ми ще його Ваську отметелим, нехай тільки вийде.

– Я ті отметелю! Так отметелю, що є будеш стоячи! Але бити все-таки не став. І потім я чув, як він казав мамі:

– Що не кажи, пацан-то прав. Якщо по правді, я його теж недолюблюю. Кілька разів йому відмовляв підводу, коли він просив підвезти то дров, то сіно.

Знав би я тоді, що Семенов був справжнім мужиком, я б йому не те, що ламати паркан, я б йому новий паркан поставив, та ще пофарбував. Ми жили тоді в бараці на чотири сім'ї. І кожному, хто хотів побудувати свій будинок, Ліспромгосп виділяв ділянку зі стройовим лісом.

І ось батько з мамою вдвох за місяць заготовили майже весь необхідний ліс. Залишалося тільки трохи допилити і, зібравши всі колоди разом, вивезти їх з лісу. Але тут мама надірвалася. І навіть не могла ходити. А осінь вже не за горами. І до снігів треба було впоратися з роботою.

І от мама, спираючись на палицю, пішла до сусідів навпроти, Косоротова, син якого працював начальником гара-

жа, і вся техніка була в його руках.

По правді кажучи, Косоротови мені не подобалися. Тому що Косоротов завжди лаявся, коли я лазив на їх паркан або пробігав, дребезжа, з обідком від велосипедного колеса перед їх воротами.

Мама попросила допомогти допилити виділений ділянку лісу і вивезти заготовлений матеріал в селище. І за цю роботу запропонувала тонкі кінці колод, які цілком могли піти на будівництво лазні.

Косоротов з радістю погодився. Але коли привезли сплячий матеріал і звалили біля нашого будинку товсті, а біля його будинку тонкі колоди, його почала душити жаба».

Вірніше, не його, а його дружину Клавдію, жінку злий і сухий, як тріска.

І ось, подначений дружиною, Косоротов подає скаргу до суду, мотивуючи несправедливістю розподілу продукту спільної праці.

І суд, як не дивно, постановив: «Поділити все порівну. І відшкодувати відповідачем судових витрат – триста п'ятдесят рублів». По тим часам гроші чималі. Та їх уже й не було вже. І довелося батькові продавати колоди, оплачувати всі витрати і віддавати Косоротову гроші. Дізнавшись про несправедливість, Семенов виступив захисником. І ми, подавши касаційну скаргу, высудили вже по справедливості. Але гроші все одно треба було віддавати. І ось мама разом зі мною пішла до Косоротова відносити гроші. Будинки була

одна Клавдія Іванівна, і як завжди була не в душі, але взяла гроші і поклала в комод.

– Нічого, – говорила мама вже вдома, обливаючись сльозами. – Якось проживемо.

Але увечері зайшов до нас сам Косоротов і почав вимагати гроші.

– Які, ще гроші? – здивувалася мама. – Я ж вдень віддала твоїй дружині!

– Вона каже, що не брала. Пішли до Косоротова, але Клавдія Іванівна клялася усіма святими, що грошей не брала. Мамі стало погано.

– Нехай твої руки отсохнут, – сказала мама в серцях і заплакала.

– Да – а, Рамзія Султановна, – сказав Семенов, не з чуток знав Закони і Кримінальний кодекс. – Треба було віддавати гроші при двох свідках. А неповнолітні діти не можуть бути свідками.

Довелося віддавати і іншу половину грошей, вже при свідках, влізаючи в борги. Тут навіть Семенов нічого не міг зробити.

Косоротови святкували перемогу. Але недовго. І справді, Клавдії скрутило руку, яка незабаром стала сохнути. А Косоротову перекосило обличчя. І він тепер своїм виглядом виправдовував своє прізвище.

Ось тут-то вони забігали, кожен день приходили до мами і просили зняти прокляття, пропонували гроші. Але мама

сказала: – Я тут не причому. Це Бог вас покарав.

Я ще не знав, хто такий Бог, але заповідав Його міцно.

І незабаром біля школи звільнився двоквартирний будинок. І ми, відпилявши простінок і поставивши посередині піч, переїхали туди, подалі від Косоротовых, і зажили не дуже який, але спокійним життям. Якщо можна було сказати спокійною, не було й дня, щоб ми з братом не прокидалися вночі від крику відвідувачів з-за вставляється мамою на місце вивихнутої чиеїсь руки або ноги. Мама лікувала настоями з трав, змовами і навіть приймала пологи. А як же інакше, до районної лікарні двадцять з гаком верст. І малюки не чекали, поки висохнуть дороги після дощу, а взимку припиняться хуртовини. У них був свій розклад і, як завжди, несподіваний. І мамі в будь-яку погоду доводилося бігти до породіллям. За народними прикметами визначала погоду і розгадувала сни.

Мама шанобливо зверталася до старших і молодших за віком, і навіть з маленьким дітям. І тому любов дорослих і дітей до неї була безкорисливою. Мама знала багато різних пісень і билин, веселих і повчальних оповідань, напам'ять читала молитви і сури з Корану, дотримувалася постів. І тому моя мама була нарозхват у місяць Рамадан і Курбан-байрам і приносила звітти нам з братом гостинці у вигляді різних страв. У будинку завжди було повно народу. Одні відходили, інші приходили. І тому самовар, роздування якого входило в мою обов'язок, коли я був дома, ніколи не остигав.

Проїшли роки. І невістка Косоротова Зоя Павлівна, яка досягла пенсійного віку, яка у своєму житті палець об палець не вдарила на виробництві, оформивши документи, почала клопотатися про пенсії. Але Семенов, а вони жили разом вже в іншому селищі, дізнавшись про це, виступив проти неї і залишив невістку Косоротова ні з чим. Так що винен я перед Семен Семеновичем за те, що його ламав паркан, і при нагоді готовий перед ним вибачитися. ... Але тут клацнуло, і я постав перед Крилатим.

Глава друга. Мить другий

– Від однієї людини нічого не залежить, – сказав я, з побоюванням поглянув у бік Крилатого.

– Ще й як! – сказав він, розкурюючи трубку і, випускаючи дим з-під пишних вусів, клацнув пальцем.

...І ось я вже в горах щиплю траву. Кругом така краса, що хочеться кричати. І я кричу, але відлуння висловлюється диким іржанням. Повітря, просочений ароматами спекотного літа, розбурхує в пам'яті приємні почуття: хочеться полежати і покататися на зеленій траві. Але тут підходить до мене якийсь бородатий мужик в папасі і бурке, закидає рушницю за спину, ловить мене за узду, сідає на мене верхи і зі свистом б'є нагайкою.

«Ну, Крилатий, зовсім знахабнів, – подумав я, з місця, беручи в галоп, – Не вистачало мені бути ще й конем і возити на спині якогось абрека!» Летимо во весь опор по гірських стежках. На поворотах краєм ока наголошую, що за нами скаче ще один вершник і теж з рушницею і кинджалом на поясі. Але тут за поворотом з'являється візок з добре одягненими і веселими людьми. Відчуваючи, як він присаджує мене, я подумав, що він буде питати дорогу, але він як жахне з рушниці, я навіть оглух.

– А ну, – каже він крізь зуби. – Давайте сюди дэнги і золото. Не, секір башка!

Ті віддали все цінне. Обличчя у них чомусь одразу по-
смутніли. Одна з жінок навіть заплакала. Далі вони поїхали
своєю дорогою, а ми – свого.

– Ну що, Кобо-батоні, коли ділити будемо? – запитує його
спільник, під'їхавши ближче.

– Поділимо, не бійся. І скачемо далі. Але тут нам на-
зустріч – солдати, і теж з рушницями.

– А ну, стій! – вони командують. – Хто такі?

– Проїжджі ми. Заблукали, – кажуть абреки, а самі роз-
гортаються. —

Та це ж ті самі, які грабують на дорогах. І за описами під-
ходять. А ну, стій! – кричить один з них, мабуть, старший. І
знову б'ють мене нагайкою по боках, і так боляче! Беру з міс-
ця в кар'єр і мчу швидше вітру. Ззаду чути постріли і свист
куль. Мій господар теж відповідає поодинокими пострілами
з нагана. Подільник його давно відстав, мабуть, в нього по-
трапили. Мчимо щодуху, але тут попереду прірва і я, розпа-
лений гонитвою, стрибаю через неї. Але ущелина виявила-
ся ширше, ніж я думав, і задні копита провалилися. І госпо-
дар мій, не втримавшись в сідлі, падає назад і заплутується
в стремені. Тут я збираю всі свої сили і витягую себе разом
з моїм вершником з прірви. Запахло сірководнем...

– Краще б ти звалився в прірву разом з ним, – каже Кри-
латий з грузинським акцентом. – Не було б того, що стало-
ся потім під час його правління. Мені-то це було як бальзам
на душу, але це не сподобалося Творця.

– А нічого, що він, прийнявши разутую і роздягнену країну, захистив від фашизму. Підняв країну з руїн до космічних висот? І, як відомо, переможців не судять.

– Це там можливо і не судять, а тут мене ще як судять. Якщо перемогли, значить, когось загубили і відняли чуже життя. І всі вони у мене в особливому списку, проходять чистилице, поки не відмиються їх душі. А без чищення тільки діти до трьох років тому-що ще не встигли нагрешити і домашні тварини.

– А верблюд адже теж домашня тварина? – несміливо вставив я, – то чому він теж мучиться разом з усіма в «приймальні»?

– Ця безмозка тварюка, так і не стала «домашньою» так і сновигає по пустелях без води і їжі. Ні, ти часом не оборзів? Я ще йому пояснюю... так, про що це я? А у мене тут всіх судять, а правителів тим більше.

– Та й не було ще такого правителя, який би дбав за свій народ, – сказав я. І тут же пошкодував про це, спостерігаючи за тим, як він демонстративно піднімає руку, щоб натиснути пальцем.

...В розкриті двері влітає спекотний вітер, а разом з ним і якийсь арапчонок і падає ниць.

– Пані, Вам депеша від самого царя Соломона. Обертаюся. Нікого. Що, це до мене? Дивлюся – одяг на мені якась

дивна. Починаю обмацувати себе зверху вниз. Груді мої чомусь великі і м'які! Спускаюся нижче, а там нічого немає!

– Ну, Крилатий! Ну, Нечистий, не вистачало мені бути ще і трансвеститом? – вилаявся я.

– Пані Билкис! Вам запрошення від самого царя Сулеймана, кажуть, доставила якась птиця і полетіла назад.

– Іди, – кажу йому я. А самого цікавість розбирає. Біжу до дзеркал. А звідти дивиться на мене дівчиця неписаної краси. У мене навіть щелепа відвисла. По мірі того, поки ми дивимось один на одного, вона починає мені подобатися. І справді, вона була дуже красива. Але я десь читав, що у царівни Савської – Билкис, за чутками були козячі ноги. Зі страхом задираю плаття і бачу, що ніжки цілком пристойні і навіть дуже! І їх, вважаю, треба ховати від чужих очей, щоб не наврочили. І тут же одергиваю сукню, з тривогою озируючись по сторонах. – Отже запрошення самого царя Соломона, – міркував, ... вірніше міркувала я вголос, розглядаючи послання з печаткою ізраїльського правителя. – Їхати, не їхати? Може, він хоче взяти мене в жони? Так і так кажуть, у нього сімсот жон і триста наложниць! Але він дуже багатий і мудрий правитель! Непогано поговорити з ним, та випробувати його загадками і питаннями, наскільки він розумний. А там подивимось.

Дзвоню в дзвіночок. Двері розчиняються, і важливо входить чоловік років п'ятдесяти з ятаганом на боці.

– Так, Пані! Бажаєте чого?

– Прийшло запрошення царя Соломона. І в полнолуннє виїжджаємо до нього. Сто верблюдів навантажите товарами та пахощами, золотом і дорогоцінними каменями. Їжі і води не шкодуйте – дорога довга і небезпечна. Так людей збройних не забудь.

– Слухаю, Пані Билкис.

Шлях був довгим і виснажливим. Але все-таки варто було стільки трястися на верблюдах через пустелю, щоб зустрітися з самим царем Соломоном. До міських воріт виїхав сам правитель верхи на баскому коні з невеликою свитою і, побачивши мене, розцвів в усмішці:

– О, Пані Билкис! Я багато чув про Вашу красу, але не думав, що до такої міри. Ви чарівні! Вас проведуть у Ваші покої. Відпочиньте з дороги. А потім милості прошу до нас, поговоримо.

Стіл ломився від страв. Страви змінювалися один за іншим. Музика і танці наложниць сприяли до мирній бесіді. І ми говорили з ним про все. На сьомий день нашої розмови він сказав:

– Моя Пані! Мені здається, що ми з Вами споріднені душі. І не завадило б нам стати ще ближче...

– Це неможливо. І, по моєму, Вам і без мене достатньо своїх наложниць?

На вулиці почулися крики і шум.

– Ходімо, подивимося, що там, – сказав він, простягнувши мені яблуко і, по-хлоп'ячому озоруя, побіг попереду ме-

не. Я, захоплена його пропозицією, пішла за ним.

Шлях на вулицю проходив через зал з дзеркальними поверхнями, залитий водою. І, мимоволі слідуючи за ним, підняла краю сукні, щоб не замочити. І він обернувся і подивився на мої ноги. І побачивши зніжковіння на моєму обличчі, сказав, м'яко посміхнувшись:

– Все добре! Не турбуйтеся. Я нікому не скажу, що у Вас криві ноги.

Я, відчуваючи, як червонію від сорому, запустила в нього яблуком. Він спритно спіймав його і, відкусивши, погрозив пальцем. На площі перед палацом юрбився народ:

– Просимо царя! Нехай вийде і розсудить по справедливості.

Побачивши правителя, площа замовкла. Підвели двох жінок, одна з них тримала дитину.

– Я слухаю, – сказав Соломон.

– Це моя дитина, – сказала перша жінка.

– Ні! Це моя дитина! – сказала інша жінка.

– Разрубите дитину навпіл, нехай дістанеться обом, – сказав Соломон, подумавши.

– Ну що ж, тоді рубайте. Нехай він нікому не дістанеться, – сказала перша жінка.

– Не робіть цього! Віддайте їй, – сказала в сльозах друга жінка.

– Ось справжня мати дитину, – сказав Правитель, показуючи на другу жінку. – Віддайте дитину їй!

– Спасибі! Ви дуже мудрі. Повік не забуду, – розплакалася вдячна жінка, падаючи на коліна, цілуючи йому ноги.

І справді, мудрості правителя Соломона не було кінця. Судячи з його багатством і непоказному довольству їм його народом, можна було судити про його умінні керувати країною.

– Так, Моя Пані, Ви не забули про моє реченні? – запитав він якимось перед самим від'їздом. Я була вже серйозно захоплена ним. Але мене щось стримувало. Може тому, що я в минулому житті була чоловіком?

– Це неможливо, – сказала я з сумом.

– Тоді укладемо парі. Ви до ранку нічого не повинні викрасти з мого дому. В іншому випадку – не засмучуйтесь!

Було душно і вночі захотілося пити. Звати прислугу не стала. І сама пішла до ємності з водою, щоб напиться. Не встигла зачерпнути воду і зробити пару ковтків, як наче з-під землі виросла постать правителя.

– Ну, ось Ви і попалися!

Тут почувся рятівний клацання, і запахло сіркою...

Глава третя. Мить третій

Через секунду я вже постав перед «Крилатим».

– Ну, Бородулін, – раптом сказав він без мата, що мене дуже здивувало. – Ти можеш відповісти на таке питання? Чому свиснув ніж у Романова?

– Може бути, і відповім, – кажу я, а сам думаю, до чого він хилить. Від таких перепадів його настрою нічого хорошого чекати не можна. У нього завжди був підступ. Ліниво, але з превеликим задоволенням перевертаю сторінки недавнього босоногого дитинства, сам думаю, чого він хоче?

...Клацання і запахло озоном. І я вже біжу за колесом по рідному селищу. Від дотику залізної дроту до обідка колеса чути приємний, тонкий для моїх вух металевий дзвін. Жарко. Я в шортах на лямках і в сорочці з короткими рукавами з щільної тканини. Які пошила мені мама своїми руками «на виріст» з батьківської гімнастерки на день народження. Тоді мені виповнилося п'ять років. Потім у мене були костюми від самих модних модельєрів, але ці шорти були для мене самими дорогими, тому що було від Мама. І в них без остраху порвати або забруднити, можна було лазити на всі паркани і дерева і бігати босоніж після дощу. Коли, набігавшись, я приходив додому, мене ловили прямо у дверях і, посадивши в ночви з теплою водою, відмивали разом зі штанами. Вони були у мене одні. І коли вони сушилися на жердин-

ці перед грубкою, мені доводилося сидіти вдома, то і справа, перевіряючи їх на висихання.

А от у мого друга Федька штанів було багато і всі з магазину. І коли він їх бруднити і, не дай Бог, рвав, то йому за це діставалося. І він з заздрістю поглядав на мої шорти. І одного разу запропонував помінятися на час. Помінялися. Але він знову дав промах, думаючи, що я в його штанях буду десь сидіти і нічого не робити. Не тут-то було! Я також лазив на паркани і, природно, порвав. Йому знову дісталось на горіхи. І він більше не змінювався. Літо в селищі це найкраща пора. Можна бігати босоніж і куди завгодно. Колесо крутиться і дзвенить.

– Ну-ка, кури, кыш з дороги! Не те задавлю! – кричу я на живність, і кури з нестямним криком розсипаються переді мною.

Селище у нас невеликий, за колесом можна за годину оббігти, якщо не робити зупинок! Як же не зупинитися біля магазину, де розвантажують гарячий хліб і не допомогти кривого дяді Петі тягати вже опороженні лотки.

– Здорово, дядько Петя! Бог в поміч!

– Бог не Бог! Сам би допоміг.

Зазвичай, зробивши свою роботу, ми сидимо з дядьком Петром на сходах магазину і їмо гарячий хліб, відламуючи прямо від буханця, поширюючи навколо аромат свіжоспеченого хліба.

– Мені сьогодні ніколи розсиджуватися, – кажу я дяді Пе-

ті. – Треба ще шкільний сад перевірити. А то дозріє полуниця, і без мене її зберуть!

– Резонно, – зазначив дядько Петя, відламуючи мені хліб.

І свій шматок хліба я вже їм на бігу, весело штовхаючи моє колесо.

– О, привіт, Шахрай! знову відв'язався? Сподіваюся, нікого не покусав? – кажу я сусідській собаці по кличці Джульбарс, якого ми звали просто: «Шахрай». Та він не ображався. Шахрай вже біжить зі мною поруч, поглядаючи на мій хліб з думкою, отломлю я йому чи ні? Але для цього мені потрібно зупинитися – я тисну на «гальмо», переводячи залізний гачок всередину колеса, і тягну на себе. Шахраю такий шматочок хліба тільки на один зуб. Проковтнув і знову сидить і посміхається і, привітно махаючи хвостиком, чекає.

– На, тримай ще! – він знову проковтнув і облизався. Хороша вона собака, якийсь сибірської породи з блакитними очима. Але тільки господар його, кіномеханік дядя Коля, частенько садить його на ланцюг, чого він стає злою. І коли відстібається, завжди кусає за праву стегно мою сусідку Альбіну. А батько Альбіни хотів навіть застрелити Шахрая. Добре, рушниця дала осічку, і Шахрай втік. І тоді не сидіти б йому біля моїх ніг, облизуючись. Одного разу він навіть мене врятував. Попросив мене якось батько по весні нарізати шелюги для плетіння кошиків. Я, взявши санки, по твердому сніжному насту пішов в найближчий тальник. Коли я, нарешті, нарізав гілок і прив'язав їх мотузками до санкам, сонце,

уже піднявшись над селищем, почало пригрівати. Крижаний покрив у відкритих від чагарників місцях вже почав підтавати і не витримував мого ваги – я провалювався. Тому я тримався тіні рідкісних дерев та чагарників і не помітив, як оточила мене зграя розлючених собак. Не пам'ятаю, як опинився на найближчому дереві. Почав кликати на допомогу. Я був поруч із селищем, але мене ніхто не чув. Почув тільки Шахрай і прибіг, зірвавши ланцюга. Він і розігнав розлючених собак.

– Покотили далі, мій спаситель, – посміхнувся я. Пес, задоволений тим, що йому дозволили бігти поруч, почав стрибати навколо мене. Ось і школа. В щілину між штахетником видно школярі, що проходять трудову практику.

– Гей, хлопці! Полуниця ще не дозріла?

– Та ні ще, зелена! Через тиждень приходь, – відповідають піонери через кущі.

І ми біжимо далі. На «Сахалін» – це кілька будинків за лісом – ми заїжджати не будемо. Спекотно сьогодні. Треба подивитися, яке кіно привезли, і встигнути ще, скупатися до обіду в ставку. Тепер вгору по провулку біля колодязя наліво до клубу. І як раз дядько Коля розвантажує банки з кінострічкою. Побачивши господаря, собака робить гак через клубний парк і чекає мене за клубом, щоб його не зловили і не посадили на ланцюг.

– Привіт, дядя Коля! Що привіз? – запитую я, роблячи зупинку, а сам поглядаю на Шахрая. У нього тільки вушка

з-за кропиви стирчати.

– Свинарка і пастух, – відповідає дядько Коля, знімаючи банку з воза.

– А «Чарлі Чаплін» коли? А дитячий сеанс буде? – засинаю його питаннями я.

– Скоро буде. Приходь!

Ну ось, тепер ще одне завдання – знайти п'ять копійок на денний сеанс. Можна і куряче яйце або ж ковдру, щоб зашторити вікна від сонця. Але мама ковдру не дає після того разу, як порвали, знімаючи з цвяха.

– Поки що, дядя Коля!

– Ей, стій! Слухай, Данило! Не передаси чи дяді Петі афішу? Нехай приб'є біля магазину. Все одно йому робити нічого. А то мені Орлика на кінний двір відвести треба і ще деякі справи.

Та знаю я, які у нього справи! Зустрітися з Зоєю, дочкою Злобіна, і цілуватися в засос. Я вже бачив, як вони цілувалися у Бакаловых на вечірці. Поїхали якось Бакаловы в гості. А будинок залишили дочкам, Зіні і Діні. Однією вісімнадцять, інший шістнадцять. Забоялись вони одні вдома ночувати і прийшли до моєї мами з проханням відпустити мене до них. Мама погодилася. А я зрадів, знаючи, що з ними можна побешкетувати: піжмурки, хованки і всяке таке. Як раз в цей час у нас в гостях була тітонька Хайят і вона, сьорбаючи чай з блюдця, сказала:

– Хіба тепер вечірки! От раніше були вечірки, що треба.

Ми теж ходили. Раніше клубів не було і нам, молодим, було ніде зустрічатися, особливо взимку. Бувало, дізнаємося, чії батьки в гості поїхали і йдемо домовлятися. І, зібравшись ввечері, що-небудь варимо в складчину. Ось прийдеш зі своїм хлопцем, потанцюєш під гармошку, поспіваєш, в піжмурки з усіма пограєш – весело було. А потім до перших півнів спати лягали покотом, хто де. Звичайно ж, хотілося спробувати. Але перед цим одягнеш троє штанів на зав'язках і затягнеш туго-натуго кожну зав'язку. І ось пихкає твій хлопець цілу ніч над зав'язками, поки всі нігті не обламає. І це лише до перших півнів. І не дай Боже, хтось побачить вранці, засміють. А тепер що? Дівки знімають труси разом з валянками біля порога. А потім плачуть все життя! І куди тільки світ котиться? В самому розпалі гри в піжмурки, коли ловили мене, пролунав стук у двері. Сестри припишкли. Стук повторився.

– Слухай, – каже мені Діна. – Ти вийди і скажи грубим голосом: «Хто там?» Якщо дадуть відповідь, скажи, щоб провалювали, не то ти їм голови пооткрутиш!

Я так і зробив, але мені ніхто не повірив і стукіт повторився. Сестрам довелося відкривати. Це були дядя Коля і Зоя, вони зайшли на вогник. Тепер в піжмурки грали вп'ятьох. І коли дядя Коля ловив Зою, цілував в її пухкі губки. Набігавшись, після чаю лягли спати. Я окремо на печі. Сестри удвох. А дядя Коля з Зоєю. Але перед цим дядя Коля відкликав мене за пічку й сказав:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.